

Ποιος είπε την περίφημη φράση «θάλαττα θάλαττα»;

Ξενοφών: Κύρου Ἀνάβασις (4.7.21-25)

Μετά τη μάχη στα Κούναξα, οι Μύριοι βρίσκονται ακόμη στην Ασία και βαδίζουν τον δρόμο της επιστροφής προς την Ελλάδα. Αφού αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες και διασχίζουν πολλές δύσβατες περιοχές, κάποια στιγμή αντικρίζουν επιτέλους τη θάλασσα.

Καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ὄρος τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ· ὄνομα δὲ τῷ ὄρει ἦν Θήχης. Ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους καὶ κατεῖδον τὴν θάλατταν, κραυγὴ πολλὴ ἐγένετο. Ἀκούσας δὲ ὁ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφυλάκες, ὤρθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθεσθαι πολεμίους. Ἐπειδὴ δὲ βοή πλείων τε ἐγένετο καὶ ἐγγύτερον, ἐδόκει δὴ μεῖζόν τι εἶναι τῷ Ξενοφῶντι, καὶ ἀναβὰς ἐφ' ἵππον καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ἱππέας ἀναλαβὼν παρεβοήθει· καὶ τάχα δὴ ἀκούουσι βοῶντων τῶν στρατιωτῶν «θάλαττα θάλαττα» καὶ παρεγγυώντων. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πάντες ἐπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὴ περιέβαλλον ἀλλήλους καὶ στρατηγούς καὶ λοχαγούς δακρύνοντες.

Ας δούμε πρώτα αν καταλαβαίνουμε τις λέξεις και τη σύνταξη του κειμένου.

ἀφικνοῦνται	Ποια λέξη στα νέα ελληνικά μου θυμίζει η λέξη ἀφικνοῦνται ; -> Η _____ του τρένου στον σταθμό θα καθυστερήσει. • Θυμάμαι ότι ο τύπος ἀφικνοῦνται κλίνεται όπως ο τύπος ποιοῦνται, είναι δηλαδή ρήμα συνηρημένο ή αλλιώς περισπώμενο.
τὸ ὄρος	Το ουσιαστικό ὄρος είναι ουδέτερο ____ κλίσης. Σχηματίζει γενική ενικού _____ και δοτική ενικού _____.
ἐπὶ τὸ ὄρος τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ	Ποια επιρρηματική σχέση μπορεί να δηλώνουν οι φράσεις; τόπο; χρόνο; αιτία; σκοπό;
ὄνομα ἦν Θήχης	Ο τύπος ἦν είναι _____ πρόσωπο, χρόνου _____, του ρήματος _____.

Ἐπεὶ	Η λεξη μου θυμίζει τον σύνδεσμο _____ που εισάγει αιτιολογικές προτάσεις στα νέα ελληνικά, αλλά στα αρχαία μπορεί να εισάγει και _____ προτάσεις.
κατεῖδον	Εἶναι τρίτο πληθυντικό πρόσωπο αορίστου β' του ρήματος καθοράω που σημαίνει «βλέπω, αντικρίζω».
Ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο	Από πόσες προτάσεις αποτελείται η περίοδος; Πόσα ρήματα έχει; _____

ἐπὶ τοῦ ὄρους καὶ κατεῖδον τὴν θάλατταν, κραυγὴ πολλὴ ἐγένετο	Ποια εἶναι τα υποκείμενα των ρημάτων; _____ Τι συνδέει το καὶ; _____
---	--

ὀπισθοφύλακες	Ἔτσι λέγονται οἱ στρατιῶτες που φυλάνε το πίσω μέρος της φάλαγγας καὶ ἀρα δεν βλέπουν καθαρά τι συμβαίνει μπροστά ἀπὸ τη φάλαγγα.
ῥήθησαν	Εἶναι ἀόριστος τοῦ ρήματος οἶομαι (= νομίζω) καὶ συντάσσεται με εἰδικό ἀπαρέμφατο (ποιο; _____).

Ἐπειδὴ δὲ βοὴ πλείων τε ἐγένετο καὶ ἐγγύτερον	Ὅπως ο σύνδεσμος ἐπεὶ , ἔτσι καὶ ο σύνδεσμος ἐπειδὴ εἰσάγει συνήθως δευτερεύουσα _____ ἢ _____ πρόταση.
ἐδόκει δὴ μεῖζόν τι εἶναι τῷ Ξενοφῶντι	Το ἐδόκει εἶναι παρατατικός τοῦ ρήματος _____, συντάσσεται με το εἰδικό ἀπαρέμφατο _____ καὶ, ἐπειδὴ εἶναι ἀπρόσωπο, συνοδεύεται ἀπὸ δοτική _____ (ποια; _____).
ἀναβὰς ἐφ' ἵππον	Ο τύπος ἀναβὰς εἶναι μετοχή ἀορίστου β' τοῦ ρήματος ἀναβαίνω . Ποιος ἀνέβηκε; _____ Ποῦ ἀνέβηκε; _____
καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ἵππείας ἀναλαβὼν	Ο τύπος ἀναλαβὼν εἶναι μετοχή ἀορίστου β' τοῦ ρήματος ἀναλαμβάνω που σημαίνει «παίρνω μαζί μου». Ποιος πήρε; _____ Ποιον πήρε; _____
παρεβοήθει	Εἶναι _____ πρόσωπο, χρόνου _____, τοῦ συνηρημένου ρήματος _____ που σημαίνει «τρέχω να βοηθήσω».

καὶ τάχα δὴ ἀκούουσι	Το ἐπίρρημα τάχα δεν σημαίνει «τάχα», ἀλλὰ μου θυμίζει την _____, π.χ. τοῦ τρένου.
βοώντων παρεγγυόντων	Εἶναι μετοχές των συνηρημένων ρημάτων βοάω (= _____) καὶ παρεγγυάω (= μεταφέρω το μήνυμα).
ἀκούουσι βοώντων τῶν στρατιωτῶν	Το ρῆμα ἀκούω συντάσσεται με ἀντικείμενο σε γενική καὶ με κατηγορηματική μετοχή σε γενική, ὅταν δηλώνει ἀμεση ἀκοή

«θάλαττα θάλαττα» καὶ παρεγγυώντων	(Βλέπε: Συντακτικό, σελ. 92). Ἄρα ποιο εἶναι το ἀντικείμενο καὶ ποια ἡ μετοχή; Ποιον ἀκούν νὰ κάνει τι; _____
---------------------------------------	---

ἀφίκοντο	Εἶναι ἀόριστος β' τοῦ ρήματος _____ ποὺ συναντήσαμε παραπάνω.
ἐπὶ τὸ ἄκρον	Πῶς λέγεται ἀλλιῶς τὸ ἄκρο τοῦ ὄρους; _____
ἐνταῦθα	ἐπίρρημα τόπου (= ἐκεῖ), βλέπε Γραμματική, σελ. 245
περιέβαλλον ἀλλήλους καὶ στρατηγούς καὶ λοχαγούς	Ἔναι παρατατικός τοῦ ρήματος _____ ποὺ σημαίνει «αγκαλιάζω». Ποιὸς ἀγκάλιαζε ποιον; _____

Ἀς ξαναδιαβάσουμε τὸ κείμενο βάζοντας τὶς λέξεις σὲ συντακτικὴ σειρά καὶ ἀς προσπαθήσουμε νὰ ἀπαντήσουμε στὶς ἐρωτήσεις.

Καὶ τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ὄρος· τῷ δὲ ὄρει ἦν ὄνομα Θήκης.	Τι συνέβη στοὺς στρατιῶτες; _____ Τι μαθαίνουμε γιὰ τὸ ὄρος; _____
Ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους καὶ κατεῖδον τὴν θάλατταν, ἐγένετο πολλὴ κραυγὴ.	Τι ἐπάθαν οἱ πρῶτοι (ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες); Ἦ ἀλλιῶς: πότε «ἐγίνε πολλὴ κραυγὴ»; _____ _____
Ἀκούσας δὲ ὁ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες, ωῆθησαν ἐπιτίθεσθαι ἔμπροσθεν ἄλλους πολεμίους.	Τι νόμισαν ὁ Ξενοφώντας καὶ οἱ φύλακες; _____
Ἐπειδὴ δὲ βοή ἐγίνετο πλείων τε καὶ ἐγγύτερον, ἐδόκει δὴ τῷ Ξενοφῶντι μεῖζόν τι εἶναι, καὶ ἀναβὰς ἐφ' ἵππον καὶ ἀναλαβὼν Λύκιον καὶ τοὺς ἱππέας	Γιατί ἀλλάξε γνώμη ὁ Ξενοφώντας; _____ Τι ἀποφάσισε νὰ κάνει;

παρεβοήθει· καὶ τάχα δὴ ἀκούουσι τῶν στρατιωτῶν βοῶντων «θάλαττα θάλαττα» καὶ παρεγγυόντων.	Ποιοι φώναζαν «θάλαττα θάλαττα»;
Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πάντες ἐπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὴ δακρύοντες περιέβαλλον ἀλλήλους καὶ στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς.	Τι ἔκαναν ὅλοι ὅταν κατάλαβαν τι συμβαίνει;

Προσπαθήστε τώρα να διηγηθείτε τι συνέβη...